HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]שאני חלב דמפעפע ובחלב אסור והאמר רבה בר בר חנה עובדא הוה קמיה דר' יוחנן בכנישתא דמעון בגדי שצלאו בחלבו ואתו ושיילוה לרבי יוחנן ואמר קולף ואוכל עד שמגיע לחלבו [ב]ההוא כחוש הוה רב הונא בר יהודה אמר [ג]כוליא בחלבה הוה ושריא רבין בר רב אדא אמר כילכית באילפס הוה ואתו שיילוה לרבי יוחנן ואמר להו ליטעמיה קפילא ארמאה אמר רבא מריש הוה קא קשיא לי הא (א)דתניא [ד]קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בשל בנותן טעם [ה]תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשל בנותן טעם [ו]בשלמא [ז]תרומה טעים לה כהן אלא בשר בחלב מאן טעים ליה השתא דאמר רבי יוחנן סמכינן [ח]אקפילא ארמאה הכא נמי סמכינן אקפילא ארמאה [ט]דאמר רבא [י]אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בקפילא

ואמור

מפעפע. בלע״ז טרישנלש״ט מבלבל והולך ומתפשט בכל הבשר: **כוליא בחלבה הוה ושריא.** משום דמפסיק קרמא: **כילכית.** שקץ דגים קטנים: **באילפס.** של בשר: **ליטעמיה קפילא.** נחתום עובד כוכבים. ואשמועינן דמותר לסמוך עליו לפי תומו ולא יודיעוהו שצריכין לו לדבר איסור והיתר: **טעים לה כהן.** שניהם מותרין לו החולין והתרומה: **אמור רבנן בטעמא.** בכמה מקומות שנינו בנותן טעם: **ואמור רבנן בקפילא.** כדאמר רבי יוחנן:

ואמור

דבכל מקום שאנו אוסרין כדי קליפה אמאי אין אותו כדי קליפה חוזר ואוסר מה שאצלו ובענין זה יאסר הכל אלא היינו טעמא לפי שאין טעם האיסור עובר כלל יותר מכדי קליפה והרב רבי אליעזר ממי״ץ היה מחלק משום דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשה נבלה במקצת חתיכה אלא בכל החתיכה ואין זה טעם ועוד תדע דאי לא תימא הכי אין לך בשר מותר לעולם דהא קיימא לן דכל הבשר הנמלח כששהה במלחו יום או יומים יש בו טעם מלח יותר ואפ״ה לא אמרינן דמלח שעל הבשר הנאסר מחמת הדם יחזור ויאסור את הבשר אלא צ״ל משום דאע״פ שנבלע בבשר טעם המלח טעם הדם שבמלח אין נבלע בו כלל:

שאני חלב דמפעפע. לכך אסור אפילו הראש והא דאמרינן[ה] נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו יטול את מקומו ותו לא היינו משום דרוטב אינו מפעפע כל כך דליר בעלמא הוא °ולא שומן וא״ת אם כן במתניתין איכא שומן הגיד דמפעפע ואפילו נגלה נמי ליתסר כוליה ונראה לר״ת דשמנו של גיד אינו מפעפע והרב (א) ר״מ מפרש כיון דשומן הגיד לא מיתסר אלא מדרבנן דגזרו ביה אטו הגיד כשאין הגיד אוסר גם בו לא החמירו ולפירושו לאמי דקיימא לן (לקמן דף צט:) דאין בגידין בנ״ט אפילו נתבשל לא אוסר כמו שאין הגיד אוסר ורבינא דאסר בסמוך גבי הנהו אטמהתא צ״ל דסבר דיש בגידין בנ״ט כתנא דמתניתין: **ההוא** כחוש הוה. מפרש ר״ת כחוש הוה ולכך שרי דחלב כחוש אינו מפעפע ועי״ל כחוש הוה ויש בו מעט חלב ובטל בששים: **כוליא** בחלבא הוה ושריא. לפי שהיה הקרום מפסיק ונראה שצריך להסיר מן הכוליא כדי קליפה לפי שהקרום עצמו מובלע מן החלב כדאמרינן לעיל (דף מג.) תלתא קרמי הוו וא״ת ליתסר כוליא משום דמפעפע בה לובן כוליא דרבי יוחנן גופיה אסר לעיל (דף מג:) לובן כוליא כדאמרינן דממרט ליה וי״ל כיון דלא אסור אלא מדרבנן אינו אוסר את הכוליא: **אבל** בשר בחלב מאן טעים ליה. והא דלא פריך אמתניתין (לעיל דף צו:) דירך שנתבשל בה גיד הנשה מאן טעים ליה משום דמשערינן ליה כבשר בלפת אבל קשה דאמתני' דפרק כל הבשר (לקמן דף קח.) דטפת חלב שנפלה על חתיכת בשר אם יש בה בנ״ט וכו' הוה מצי למפרך וכן אמתני' דפרק בתרא דמסכת ע״ז (דף עג.) יין במים ומים ביין בנ״ט וי״ל דהתם קל לשער בס' אבל הכא אין קל לשער מה שבלוע בקדרה אלא על ידי טעימה אי נמי דמשמע ליה דהך ברייתא על ידי טעימה איירי דומיא דתרומה דטעם לה כהן: **סמכינן** אקפילא. אע״ג דעובד כוכבים הוא כיון דקפילא הוא לא משקר שלא יפסיד אומנתו: **אמר** רבא כו' ואמור רבנן בס'. לקמן בפ' כל הבשר (דף) [ו]פסק הקונטרס כרבי יהודה דמין במינו לא בטיל מדקס ליה רבי בשיטתיה דקאמר נראין דברי רבי יהודה ורב ושמואל נמי דאמרי תרוייהו כל איסורים שבתורה במינו במשהו ותניא כוותייהו במסכת עבודה זרה בפרק בתרא (דף עג.) ואע״ג דאיפליגו עלייהו רבי יוחנן ור״ל התם ותניא נמי כוותייהו שמעינן נמי לאביי ורבא דבתראי הוו דקמו כרב ושמואל דאיתמר חלא לגו חמרא כו' במסכת עבודה זרה פרק בתרא (דף סו.) ובמסכת פסחים (דף ל.) נמי פסיק רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו כרב וטעמא דרב מפרש התם דרב לטעמיה דאמר כל איסורין שבתורה במינו במשהו ושלא במינו גזר רב אטו במינו בחמץ משום דלא בדילי אינשי מיניה ואתו לזלזולי ביה עד כאן לשון הקונטרס ור״ת אומר דכל זה אינו ראיה דאין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי ולא כרב ושמואל דהלכה כרבי יוחנן לגבי רב כדאמר בריש ביצה (דף ד:) וגבי שמואל כדאמר במי שהוציאוהו (עירובין מז:) ורבי יהושע בן לוי נמי אית ליה לקמן (לח.) בשמעתין דמין במינו נמי בטיל דיליף מזרוע בשלה דהוי מין במינו ורבי יהושע בן לוי בר סמכא הוא והלכה כמותו בכל מקום ואפילו לגבי ר' יוחנן כדמשמע בפרק בתרא דמגילה (דף כז.) דאמר רב פפי משמיה דרבא מבי כנישתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנישתא אסור ורב פפא משמיה דרבא אמר איפכא וקאמר התם כוותיה דרב פפי מסתברא דאמר רבי יהושע בן לוי בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש ואע״ג דרבי יוחנן פליג עליה כדאיתא התם מייתי ראיה מר' יהושע בן לוי ומיהו ר״ת בעצמו היה דוחה דהא דפליג רבי יוחנן התם דקאמר את הבית הגדול בית שמגדלין בו תפלה אף שמגדלין בו תפלה קאמר להכי מייתי מרבי יהושע בן לוי דלרב פפא דאמר איפכא לא הוי לא כרבי יהושע בן לוי ולא כרבי יוחנן ומ״מ יש ראיה דבסדר תנאים ואמוראים פוסק הלכה כרבי יהושע בן לוי בכל מקום והביא דחמרא לגו חלא וחמרא חדתא בעינבי אומר ר״ת דאיכא לאוקומי בטבל ויין נסך דמודי בהו רבי יוחנן כדאמרינן במסכת עבודה זרה (דף עג:) תדע דהא רבא גופיה אית ליה הכא דמין במינו דליכא למיקם אטעמיה בס' ורבינו אפרים היה דוחה דהכא איירי בחמרא חדתא בעינבי וקרי ליה מין במינו לפי שטעמם שוה ויש להם דין מין בשאינו מינו דהא רבא אזיל בפרק בתרא דמסכת ע״ז[ז] בתר שמא ואין נראה לומר כן דכיון דאזל בתר שמא לא היה קורא אותו מין במינו ובהקומץ רבה (מנחות כג.) נמי קאמר רבא קסבר רבי יהודה כל מין ומינו ודבר אחר כו' מכלל דרבא גופיה לא סבירא ליה הכי ובפרק כל שעה (פסחים דף ל.) דאמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין במינו בין שלא במינו במשהו כרב לא גרס ר״ת במשהו כרב וכן משמע בה״ג שלא היה כתוב בספרים (ב) כרב שכתב שם מדלא יהיב רבא שיעורא למילתיה ש״מ דאסור במשהו כרב ועל פי ה״ג מוגה בספרים אלא גרסינן אסור פי' בנותן טעם כרבי יוחנן דהתם ושם מפורש אמאי לא פסיק בהדיא כר' יוחנן וכן פסק בשאלתות דרב אחאי[ח] דרבא כרבי יוחנן ומ״מ לא היה ר״ת פוסק הלכה למעשה לחמץ בפסח וכשהיו מוצאין חטה בתרנגולת רותחת בפסח היה מצריך להשהותה עד אחר הפסח ואור״ת דאע״ג דתנן באהלות (פי״א מ״ז) בעופות ובדגים כדי שתפול לאור ותשרף דברי ר״ש אפי' ילפינן איסור מטומאה דחשיב כמעוכל הא פליג התם ר' יהודה בן בתירה וקאמר בעופות ובדגים מעת לעת ובשל תורה הלך אחר המחמיר ואפי' גרס במשהו כרב דילמא שאני חמץ דחמיר טפי דעובר בבל יראה ולא בדילי מיניה ואע״ג דקא מפרש התם טעמא דקאמר רב לטעמיה כו' רבא פסיק כרב ולא מטעמיה וטעמיה דרב משום דסבר בעלמא דמין במינו במשהו וגזרינן בפסח שלא במינו אטו מינו אבל לרבא אע״ג דבכל איסורין הוי בנותן טעם אפי' במינו מחמיר לאסור בפסח במשהו אפי' שלא במינו ועוד דבספרים ישנים לא גרסינן רב לטעמיה אלא ה״ג והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה שלא במינו בנותן טעם ומשני רב גזר בחמץ שלא במינו אטו מינו והא דלא חשיב חמץ בפסח בהדי טבל ויין נסך בברייתא דמסייע לרבי יוחנן משום דטבל ויין נסך הוי שלא במינו בנותן טעם וחמץ אפי' שלא במינו במשהו ואף רבי יהודה גאון פסק דוקא בחמץ קאי רבא כרב אבל בשאר איסורין הילכתא כרבי יוחנן ור״ל ועוד הביא ר״ת ראיה דבפרק התערובת (זבחים עט:) בשמעתא [ט]דחרלן סבר רבי אליעזר בן יעקב דמין במינו בטל ומשנת ראב״י קב ונקי וסתמא דגמרא נמי קאמר הכי בשלהי ביצה (דף לט:) גבי ר' אבא דאמר מי שנתערב לו קב חיטים כו' דקאמר שפיר עבידו דאחיכו עליה דמ״ש חיטים בשעורין דלא דמין בשאינו מינו בטיל חיטין בחיטין נמי נהי דלר' יהודה לא בטיל לרבנן מיבטל בטיל משמע דהכי הלכתא ולהכי אחיכו עליה אע״ג דר' יהודה מיירי התם מכלל דרישא רבנן מ״מ רבנן התם לא איירי במין במינו ובה״ג של אספמיא פוסק דחתיכה בחתיכות בנ״ט ומילתא דרבא דאמור רבנן בס' אייתו לפסק הלכה ובקונטרס גופיה פסק בפרק בתרא דמסכת ע״ז (דף סו.) גבי פלוגתא דאביי ורבא דהלכתא כר' יוחנן דסבר בנותן טעם ויין נסך דקאמר התם במשהו °אומר ר״ת דדוקא ביין שנתנסך לפני עבודת כוכבים דהא אמתניתין דיין ביין ומים במים קאי ומים במים אי אפשר להיות אלא בנתנסך ובתשובת הגאונים [בכתב יד] רבינו יוסף ט״ע מצא ר״ת יין נסך שנתנסך לפני עבודת כוכבים אסור בהנאה ואינו בטל אפילו באלף כמו ששנינו[י] ואלו אסורין ואיסורן בכל שהוא וכו' מכלל דסתם יינם ושאר איסורין חוץ מטבל ויין נסך בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם וקשה מתוספתא [כ]דקתני אגרדמין עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזיר לחבית אסור קדח במינקת ונפלה ממנו טיפה אסור מפני שטיפת יין אסורה ואוסרת בכל שהוא משמע דסתם יינם אוסר בכל שהוא וי״ל דאתיא כר' יהודה דאמר מין במינו לא בטיל והיא דקיסקנין דקדיס ופסיק עובד כוכבים אסור בפרק בתרא דמסכת ע״ז (דף עב:) אע״ג דלא מיתסר אלא טיפה הנוגעת בפיו דקסבר נצוק אינו חבור מדשרי בקדיס ופסק ישראל יש לפרש דהאי אסור דקאמר היינו דאסור לכתחלה לעשות דאין מבטלין איסור לכתחלה אי נמי למ״ד מין במינו בכל שהוא קאמר דאסור:

איכא

עין משפט נר מצוה

סג א ב מיי' פט״ו מהל' מאכלות אסורות הל' לג טוש״ע יו״ד סימן קה סעיף ה:

סד ג טוש״ע שם ס״ח:

סה ד מיי' פ״ט מהל' מאכלות אסורות הל' יא סמג לאוין קלא טוש״ע יו״ד סי' לג:

סו ה מיי' פט״ו מהל' תרומות הלי״ט:

סז ו מיי' פט״ו מהל' מאכלות אסורות הל' כט:

ז [מיי' פט״ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה לן]:

רבינו גרשום

למימר דחלב לאוזניו לא מטא אפילו הכי אסור: רב הונא בר יהודה אמר כוליא בחלבא הוה. כלומר הא עובדא בכנישתא דמעון לא גדי שצלאו בחלבו הוה דאי הוה [הכי] ודאי הוה אסור דמפעפע אלא כוליא בחלבא הוה דהכוליא לא בלעא א) דגומרי מישב שייבי: רב אדא בר אהבה אמר כולכית באילפס הוה כלומר דג טמא שבישלו עם דגים טהורים ואתו שאלו וכו': קפילא ארמאי. אופה נכרי: מין שאינו מינו דהיתרא כו' כגון חולין ותרומה דליטעמיה כהן: דאיסורא בקפילא כגון בשר בחלב דהוא מין בשאינו מינו. מין במינו דליכא למיקם אטעמא כגון חתיכה של נבלה שנתבשלה עם חתיכות טהורות:

א) לכאורה אינו מובן דא״כ בגדי נמי י״ל דמישב שייבי ועוד דמישב שייבי לא שייך רק בדם אבל לא בשמנונית וצ״ע.

מסורת הש״ס

א) לקמן קיא: [זבחים נו:], ב) [לקמן קיא:], ג) [נ״ל אמר רבא], ד) זבחים עט. ע״ש, ה) [פסחים עה:], ו) [קט. ד״ה ותו לא], ז) [דף סו.], ח) [פרשת נו סי' פ' ע״ש היטב וצריך ישוב], ט) [נ״ל דחרסן], י) [ע״ז עד.], כ) [ע״ז פ״ח ה״ב],

גליון הש״ס

תוד״ה שאני וכו' ולא שומן. מ״מ קשה להמקשן דפריך והא אמר ר״ה ורצה להוכיח דכל נלי מפעפע יקשה ממתני' זו דנטף מרוטבו: ד״ה אמר וכו' אומר ר״ת דדוקא. עיין ע״ז נו ע״ב תוד״ה אבל:

הגהות הב״ח

(א) תום' ד״ה שאני וכו' והרב ר״י בר ר״מ מפרש: (ב) ד״ה אמר וכו' שלא היה כתוב בספרים במשהו כרב:

לעזי רש״י

טרישנלש״ט. חודר, מחלחל.

מוסף רש״י

תרומה כו' ואם בשל בנותן טעם. נאסרין החולין לזרים (זבחים צו:).

SHAS MOZNAIM